

Prilog 1 Odluke o usvajanju Tipske forme Sporazuma o zaštiti I zdravlju na radu, zaštiti životne sredine i zaštiti od požara u G-Petrol d.o.o. Sarajevo TFU-GPS-30, verzija 1.0

Tipska forma

G-PETROL DRUŠTVO SA OGRANIČENOM ODGOVORNOŠĆU, sa sjedištem u Sarajevu, ul. Marka Marulića 2, lamela B, upisan u Sudski registar pod matičnim brojem subjekta: 65-01-0638-11, JIB: 4209277550009, (u daljem tekstu: Naručilac), koga zastupa - (navesti ime i prezime), na osnovu punomoći (br. xxxxxxxxxxx od xx.xx. 20xx).

1. " _____ sa sjedištem u _____, ul. _____, JIB: _____, registrski broj: _____ (u daljem tekstu „Izvršilac/Izvođač“), kojeg zastupa _____".

Naručilac i Izvršilac su pojedinačno označeni kao "Sporazumna strana" i zajedno kao "Sporazumne strane".

Sporazumne strane, dana _____ 20__ godine, godine, zaključuju:

**SPORAZUM O ZAŠТИTI I ZDRAVLJU NA RADU, ZAŠТИTI ŽIVOTNE SREDINE I
ZAŠТИTI OD POŽARA**

Strane su saglasne sa sljedećim:

HSE politika Naručioca je da osigura sigurnost i zdravje ljudi, sigurnost imovine u svakom trenutku tokom obavljanja svih poslovnih operacija, kao i da zaštiti životnu sredinu, isključuje povrede na radu, prijetnje po zdravje, tehnološke incidente i požare u proizvodnji, kao i oticanje štetnih uticaja na rad i životnu sredinu.

Izvršilac je saglasan da će prilikom obavljanja poslova za Naručioca postupati u skladu sa zakonom, internim pravilima i HSE politikom Naručioca, što će doprinijeti sigurnoj i kvalitetnoj realizaciji ugovorenih aktivnosti.

Odredbe ovog HSE Sporazuma primjenjuju se na Izvođače samo u dijelu koji se odnosi na konkretnе radove/usluge koje Izvođač obavlja na osnovu zaključenog ugovora sa Naručiocem.

1. PREDMET

• Predmet ovog Sporazuma o zaštiti zdravlja i sigurnosti na radu, zaštiti životne sredine i zaštiti od požara (u daljem tekstu HSE Sporazum) je definisanje prava i obaveza Naručioca i Izvođača, kao i zaposlenih kod Izvođača i drugih lica angažovanih od strane Izvođača za pružanje usluga/izvođenja radova, a u vezi sa sigurnošću i zdravljem na radu (u daljem tekstu: ZNR), zaštite životne sredine (u daljem tekstu: ZZS) i zaštite od požara (u daljem tekstu: ZOP), (u daljem tekstu ZNR, ZZS i ZOP zajedno označeni kao HSE).

2. ZAHTJEVI I OBAVEZE IZVRŠIOCA IZ OBLASTI HSE

2.1. OPŠTI ZAHTJEVI TOKOM IZVOĐENJA POSLOVA (PRUŽANJA USLUGA) I ISPUNJAVANJA UGOVORNIH OBAVEZA KOJE JE IZVOĐAČ OBAVEZAN OBEZBJEDITI:

- Da zaposleni kod Izvršioca i sva druga lica angažovana od strane Izvršioca poštuju obaveze svih normativno-pravnih akata iz oblasti HSE, industrijske bezbjednosti, električne bezbjednosti, bezbjednosti učesnika u saobraćaju koji važe u Bosni i Hercegovini, odnosno državi na čijoj

teritoriji važe, pruženu uslugu, kao i interne akte kao i zahtjeve Naručioca iz oblasti HSE navedene u ovom Sporazumu.

- Ažurirana/važeća dokumentacija iz oblasti HSE na mjestu obavljanja poslova/pružanja usluge (Ugovor o radu, izvještaj o ljekarskom pregledu i drugo) u skladu sa dogovorom sa Uvodnog radnog sastanka.
- Poštovanje zabrane Izvođaču ili Podizvođaču da angažuje dodatne radnike i mehanizaciju bez prethodne saglasnosti Naručioca.
- Uključivanje uslova sadržanih u ovom Sporazumu u ugovore sa pravnim (fizičkim) licima i organizacijama koje angažuje radi ispunjavanja obaveza iz ugovora sa Naručicem (u daljem tekstu – Podizvođač). Zahtjevi iz ovog Sporazuma moraju se primjenjivati na sva lica angažovana od strane Izvođača ili Podizvođača angažovanih za izvođenje radova/pružanje usluga (u daljem tekstu - izvođenje radova).
- Na zahtjev Naručioca udaljiti sa radnog mesta zaposlene kod Izvršioca/Podizvođača koji krše zahtjeve zakonodavstva države Bosne i Hercegovine ili zahtjeve Naručioca u oblasti HSE.
- Izvršilac, zaposleni kod Izvršioca, uključujući i radnike Podizvođača i sva druga lica angažovana od strane Izvršioca, dužni su da od momenta proglašenja vanrednog stanja, neposredne ratne opasnosti, elementarnih nepogoda, epidemija na teritoriji države Bosne i Hercegovine, a u toku priprema za pružanje usluga/u toku izvođenja radova/u toku njihovog trajanja i prilikom otklanjanja nedostataka u garantnom roku u njihovom poslovanju u periodu dok takve situacije traju - sprovodi odluke, mjere i preporuke Vijeća ministara Bosne i Hercegovine i prilagođava svoje poslovanje svim zahtjevima novonastale situacije u cilju smanjenja/eliminisanja bezbjednosnih rizika i zdravlja svojih zaposlenih, lica zaposlenih kod Izvođača ili Podizvođač i sva lica angažovana od strane Izvođača koji obavljaju ugovorene poslove na lokaciji Naručioca, poštuju sve odredbe HSE Sporazuma kao i sve interne akte Naručioca, odnosno sve interne akte Naručioca prilagođene tome.
- Zaposleni kod Izvršioca i/ili lica angažovana za pružanje usluga/izvođenje radova dužni su da odmah prijave ovlaštenom predstavniku Naručioca usluge (JOL/Tehnički nadzor/Domaćin lokacije/HSE licu) svaku opasnu pojavu, situaciju ili HSE događaj koji je ili bi bio pod određenim okolnostima mogao bi:
  - ugrožava nečiju sigurnost, zdravje ili život;
  - izazvati požar ili eksploziju;
  - izaziva negativan uticaj na životnu sredinu;
  - prouzrokovati materijalnu štetu;
  - negativno utiče na reputaciju Naručioca
- Prilikom predugovornih i ugovornih aktivnosti osigurati usklađenosć sa zahtjevima Naručioca u oblasti informisanja o HSE događajima, a tokom perioda važenja ugovornih aktivnosti (komercijalnog ugovora) dostaviti Naručiocu potrebne podatke navedene u Prilogu 2: Informacija o rezultatima rada u oblasti HSE. Podaci iz Priloga 2 ovog Sporazuma dostavljaju se do 5. u mjesecu za prethodni mjesec, koji ne može biti duži od 1. u mjesecu. Tražene informacije se dostavljaju određenim odgovornim osobama iz osnovnog ugovora (HSE licu i Lice za nadzor izvođača/Jedino odgovorno lice).
- Izvođač je dužan da na zahtjev Naručioca učestvuje u istrazi uzroka HSE događaja, i u skladu sa internim uputstvima Naručioca, iz svojih redova imenuje odgovorno lice za saradnju i dostavljanje svih potrebnih podataka. Cilj istraživanja uzroka HSE događaja je unapređenje sistema upravljanja naručiocem i ne može biti osnova za sankcionisanje Izvođača.
- Izvršilac je dužan da imenuje odgovorno lice koje će u toku obavljanja radnih aktivnosti ili boravka na lokacijama Naručioca biti odgovorno za sprovođenje svih odredbi HSE Sporazuma i komunikaciju sa ovlašćenim licima Naručioca (JOL/lice za HSE);
- Poštivanje „Zlatnih HSE pravila“:
  1. **OBAVEZNA** je dozvola za rad, kada je propisana
  2. **OBAVEZNA** je dozvola prije ulaska u zatvoreni prostor

- 3. **OBAVEZNA** je dozvola za izvođenje radova kopanja i iskopavanja
  - 4. **OBAVEZNO** je zaštititi se od pada pri radu na visini
  - 5. **OBAVEZNO** je korištenje sigurnosnog pojasa tokom vožnje
  - 6. **ZABRANJENA** je upotreba mobilnih telefona i prekoračenje dozvoljene brzine tokom upravljanja vozilom
  - 7. **OBAVEZNO** je izolovanje/isključenje/obilježavanje svih izvora opasne energije prilikom servisiranja ili održavanja mašina/opreme
  - 8. **ZABRANJENO** je raditi, stajati ili prolaziti ispod visećeg tereta
  - 9. **OBAVEZNO** je vršiti mjerjenje koncentracije gasova u atmosferi radnog prostora, kada je to propisano
  - 10. **ZABRANJEN** je rad i upravljanje vozilom pod dejstvom alkohola, narkotika ili drugih nedozvoljenih supstanci
  - 11. **ZABRANJENO** je pušenje osim u prostoru koji je za to određen
  - 12. **OBAVEZNA** je upotreba lične zaštitne opreme, gdje je propisano
- Visokorizične radne aktivnosti su:
    - Aktivnosti u zonama u kojima je moguća pojava zapaljivih (Ex zone) i/ili toksičnih gasova
    - Rad u zatvorenom prostoru
    - Rad na visini
    - Radovi na kopanju i iskopu
    - Mehanizovano podizanje i pomjeranje tereta
    - Vrući poslovi (zavarivanje, rezanje, brušenje, lemljenje)
    - Radovi u visokonaponskim postrojenjima, radovi u blizini visokonaponskih vodova, kao i radovi na instalacijama i opremi pod naponom (visokom i niskom)
  - Ukoliko se tokom izvođenja radova izvode gore navedeni radni poslovi visokog rizika, Izvođač mora poštovati i implementirati postojeći sistem radnih dozvola (DZR), opisan u tački 3.2.8 u Prilogu 3.
  - Omogući ovlaštenim licima Naručioca (njegovom Predstavniku ili nadležnom licu) pristup objektima, opremi, materijalima, dokumentima i snimcima radi kontrole ispunjenja obaveza koje su predmet ovog HSE Sporazuma u bilo kom trenutku tokom pružanja usluga/izvođenja usluga. radi. Ukoliko se u toku navedene HSE kontrole utvrde nedostaci, Izvođač je dužan da o svom trošku pripremi i realizuje Plan unapređenja primjene HSE mjera u roku koji odredi Naručilac. Navedeni Plan moraju biti odobreni od strane ovlaštenih lica Naručioca, koja imaju pravo na uvid i traženje ispravki, kako bi se u potpunosti uskladili sa zakonskim propisima ili internim standardima Naručioca iz oblasti HSE. U slučaju da Izvršilac ne izvrši ili ne pokrene otklanjanje uočenih nedostataka u skladu sa definisanim nalogom, Naručilac ima pravo da angažuje treće lice koje će otklanjanje nedostataka izvršiti o trošku Izvršilaca.

2.2. ZAHTJEVI IZ OBLASTI ZAŠTITE I ZDRAVLJA NA RADU

U skladu sa zakonskim propisima države Bosne i Hercegovine, uspostavljenim sistemom upravljanja zaštite i zdravlja na radu prema međunarodnom standardu ISO 45001 pravilima i dokumentima koji važe kod Naručioca, Izvršilac je dužan da:

- Zaustaviti i prijaviti svaku nebezbjednu aktivnost, odnosno imati pravo odbiti obavljanje aktivnosti ako postoji opasnost po život i zdravje zaposlenih

- Sektoru za koorporativnu zaštitu i odgovornom HSE licu Naručioca prijavi svakog zaposlenog kojeg angažuje pri radu kod Naručioca;
- Dostavi dokaz na uvid o obaveznoj prijavi zaposlenih nadležnim fondovima obaveznog socijalnog osiguranja: fond za penziono i invalidsko osiguranje, spisak zaposlenih, i ostalu dokumentaciju zahtjevanu na uvodnom radnom sastanku (ili u tehničkom zadatku);
- Dostaviti JOL-u potrebnu dokumentaciju potrebnu za organizaciju Uvodne HSE obuke od strane HSE lica Naručioca
- Obezbjedi kvalifikovanu radnu snagu za koju je potrebno dostaviti dokaz/potvrdu da su zaposleni prošli odgovarajuću obuku i provjere znanja u skladu sa opisom radnog mesta i Aktom o procjeni rizika, da su svi zaposleni kod Izvođača i/ili lica koja angažuju za pružanje usluga/izvođenje radova prolaze Uvodnu HSE obuku Naručioca, kao i svaku drugu obuku koju naručilac organizuje kada je to potrebno za sigurno pružanje usluga/izvođenje radova
- Upoznati svoje zaposlenike sa obavezama iz ovog HSE sporazuma
- Obezbjedi realizaciju operativnih (radnih) sastanaka neposredno prije početka radova na lokaciji Naručioca između članova radne grupe uključene u izvođenje radova i odgovornog lica Izvođača u cilju što boljeg identifikovanja rizika u toku izvođenja radova i primjena mjera sigurnosti
- Obezbjedi da su angažovani radnici i/ili zaposleni podizvođači obučeni za bezbjedno obavljanje gore navedenih visokorizičnih radnih aktivnosti i da se provjeri njihova kompetentnost. Izvođač je dužan da o tome dostavi dokaze
- Obezbjedi provođenje obaveznih prethodnih/periodičnih ljekarskih pregleda i dokaza/uvjerenja/izvještaja o obavljenom zdravstvenom pregledu zaposlenog čije je radno mjesto definisano kao radno mjesto sa povećanim rizikom (u skladu sa Zakon o zaštiti na radu ("Sl. novine FBiH", br. 79/2020), Zakon o zaštiti na radu ("Sl. glasnik Republike Srpske", broj 1/08 i 13/10), Zakon o sigurnosti i zaštiti zdravlja radnika na radu ("Sl. glasniku Brčko Distrikta", br. 20 od 02 avgusta 2013), obavezno zdravstveno osiguranje za sve prije organizovanja Uvodne HSE obuke
- U skladu sa zakonskom obavezom da se JOL-u dostavi dokaz za zaposlene koji obavljaju radove na objektima Naručioca da su osposobljeni za pružanje prve pomoći i načine oslobođanja zaposlenog u slučaju strujnog udara
- Prije početka radova, u skladu sa dogовором sa Uvodnog radnog sastanka/JOL, dostaviti PHMR na dogovorenom obrascu.
- O svom trošku obezbijediti odgovarajuću ličnu zaštitnu opremu (u daljem tekstu: LZO) za sve svoje zaposlene, u skladu sa definisanim pravilima na lokaciji. Minimalni zahtjevi za LZO obuhvataju nošenje antistatičkih radnih odijela dugih rukava, ojačana zaštitna obuća (u skladu sa ISO 20345:2013;), zaštitni šljem (u skladu sa EN 397:2014), zaštita za oči (u skladu sa EN 166:2008, EN 170:2008, EN 172:2008). Upotreba visoko uočljivih/reflektirajućih markera/prsluka je obavezna na lokacijama gdje je to propisano internim pravilima kompanije. Ako je propisana dodatna LZO, njena upotreba je obavezna. Zaposleni Izvršioca će prilikom pružanja usluga/izvođenja radova koristiti LZO, a sve u skladu sa procjenjenim rizicima za obavljanje konkretnih aktivnosti i u skladu sa zahtjevima G-petrol d.o.o. Sarajevo;
- U slučaju da Naručilac zahtraži izradu Plana aktivnosti HSE, Izvođač je dužan aktivno učestvovati u izradi i postupati u skladu s njim.
- Ukoliko Izvršilac, uključujući i angažovane podizvođače, obavlja poslove visokog rizika na lokaciji Naručioca, dužan je da obezbjedi prisustvo jednog zaposlenog za obavljanje poslova ZNR, ZZS i ZOP. Ukoliko na jednoj lokaciji ima više od 30 zaposlenih, Izvršilac je dužan da na svakih 30 zaposlenih obezbijedi prisustvo jednog zaposlenog za obavljanje poslova ZNR, ZZS

i LZO, čija će obaveza biti stalno praćenje sprovođenja ZNR, ZZS i ZOP. mjere tokom obavljanja ugovornih usluga. Izuzetno, uz prethodnu saglasnost HSE osobe Naručioca, Izvršilac može imati manji broj osoba zaduženih za ZNR, ZZS i LZO, ako to dozvoljava predmet konkretnog posla i lokacija na kojoj se obavljaju poslovi.

- Nadoknaditi Naručiocu materijalnu i/ili nematerijalnu štetu/troškove uzrokovane neispunjavanjem zakonskih ili ugovornih obaveza u vezi sa HSE-om od strane Izvršioca, posebno u slučajevima povrede zaposlenih ili trećih lica Naručioca, oštećenja nadzemnog/podzemnog i/ili vazdušnih instalacija svih vrsta, građevinskih i proizvodnih objekata, infrastrukturnih objekata i puteva, kao i opreme, sredstava, alata i alata bez odlaganja (najkasnije od 5 radnih dana), u skladu sa Prilogom 1: Sankcije zbog prekršaja HSE zahtjeva. Obaveza Izvršitelja da nadoknadi troškove štete uključuje saniranje svih posljedica nastale štete, bez obzira na postupak naplate novčanih kazni od strane Naručioca. Isplata naknade štete ne oslobađa Izvršioca obaveze ispunjenja uslova definisanih predmetnim Ugovorom;
- Izvršilac je isključivo odgovoran da njegovi zaposlenici primjenjuju mjere HSE, kao i sve druge osobe koje angažuje za pružanje usluga/izvođenje radova, a u slučaju povrede na radu ili zdravstvenog oštećenja, odgovornost snosi izvršilac
- Dostaviti spisak opreme, sredstava i alata Sektoru za koorporativnu zaštitu i JOL-U Naručioca. Koji bez dozvole za unos ne mogu biti unijeti na lokaciju Naručioca. Spisak opreme sredstava i alata je potrebno dostaviti na šablonu Naručioca.
- Sami označavaju, uz prateću dokumentaciju/kontrolnu listu, sopstvenu opremu koja podliježe praćenju i označavanju bojama u skladu sa zahtjevima Naručioca koji su saopšteni na Uvodnom radnom sastanku. Za ručne alate na električni pogon, prijenosne električne uređaje, dizalice i sredstva za vezivanje i prenošenje tereta obavezna je primjena koda boje od strane izvođača. Materijal/oznake za označavanje opreme Naručilac će dostaviti Izvođaču prije početka rada

Kvartal (tromjesečje)	Boja
Prvi (januar, februar, mart)	Bijela (WHITE)
Drugi (april, maj, juni)	Žuta (YELLOW)
Treći (juli, avgust, septembar)	Plava (BLUE)
Četvrti (oktobar, novembar, decembar)	Naranđasta (ORANGE)

- Ukoliko Naručilac zabrani korištenje opreme koja nije u skladu sa HSE zahtjevima, zamijeniti opremu i u tom slučaju Izvođač snosi sve direktnе i indirektnе troškove vezane za zamjenu ove opreme
- Korisnici opreme, sredstava i alata moraju biti osposobljeni za njihovu bezbjednu upotrebu i imati iskustvo u radu sa opremom/sredstvima/alatima, kao i posjedovati odgovarajuće dozvole/certifikate o stručnoj osposobljenosti.
- O svom trošku, na lokaciji na kojoj se oprema/sredstva/uređaji/alati koriste za pružanje usluga/izvođenje radova, obezbjediti i dostaviti sve potrebne dokaze o izvršenim pregledima, stručne nalaze, tehničku dokumentaciju/pasoš opreme, potvrde i dozvole. Ukoliko Naručilac utvrdi da oprema, sredstva, uređaji i alati nemaju potrebne potvrde i/ili dozvole i/ili potvrde o obavljenim pregledima i/ili tehničku dokumentaciju/pasoš opreme, stavljanje u posjed Naručioca neće biti dozvoljeno.
- Ukoliko postoji opasnost od mehaničkog kontakta sa pokretnim/rotirajućim dijelovima radne opreme, obezbjediti da je predmetna oprema opremljena: zaštitnim ogradama, štitnicima/blokirajućim uređajima koje obezbeđuje proizvođač (fizička zaštita i fabrička blokada ne smiju imati defekte/oštećenja koja dozvoljavaju kontakt sa pokretnim/rotirajućim dijelovima opreme) koji sprječavaju pristup opasnoj zoni ili zaustavljaju kretanje pokretnih/rotirajućih dijelova prije nego što stignu u zonu opasnosti.
- Nemojte koristiti opremu i alate koji nisu fabrički napravljeni ili modifikovani.

2.3. ZAHTJEVI ZAŠTITE ŽIVOTNE SREDINE

Obaveze Izvršioca u oblasti zaštite životne sredine (ZZS) su da:

- u potpunosti poštuje zakonske propise koji uređuju ZZS i snosi punu odgovornost za svako nepoštivanje zakonskih propisa koje je učinio prilikom pružanja usluga/izvođenja radova.
- poštuje uspostavljeni sistem upravljanja životnom sredinom kod Naručioca, odnosno sva interna pravila i dokumente koji važe kod Naručioca
- svaka aktivnost koja može imati negativan uticaj na životnu sredinu obavlja se isključivo na način definisan projektnom tehničkom i ugovornom dokumentacijom, uz prethodnu najavu i odobrenje Naručioca (svaka eventualna promjena dokumentacije/procedure mora biti prethodno dogovorena sa Naručiocom).
- ni pod kojim okolnostima ne koristite infrastrukturu Naručioca (kao što su kanalizacija, baklje, zaštitne obloge, skladišta otpada i hemikalija, kontejneri, zelene površine, itd.) bez saglasnosti (ili suprotno uputstvima) Naručioca
- u slučaju da svojim aktivnostima prouzrokuje bilo kakvo zagađenje životne sredine Naručioca ili trećih lica, Izvršilac je dužan da odmah obavesti Naručioca i da nastalu štetu po životnu sredinu sanira vraćanjem u prvobitno stanje i/ili plaćanjem novčane naknade u skladu sa nalogu i u roku koji odredi Naručioca. Navedene obaveze Izvršioca postoje i ako Naručilac otkrije zagađenje koje je izvršio Izvršilac, nakon što Izvršilac napusti mjesto pružanja usluga/izvođenja radova;
- upravljati i uklanjati sav industrijski, rudarski, komercijalni i komunalni otpad koji je nastao kao rezultat pružanja usluga/izvođenja radova, pri čemu je strogo zabranjeno miješanje opasnog i neopasnog otpada na mjestu nastanka;
- prikuplja, sortira i skladišti otpad koji pripada Naručiocu na mjestu koje je odredio Naručilac;
- ukoliko ugovorom nije drugačije određeno, o svom trošku zbrinuti sav otpad nastao upotrebom bilo koje vrste opreme koja pripada Izvođaču ili potrošnog materijala koji je nabavio Izvođač, bez obzira da li ih je nabavio za vlastite potrebe ili za potrebe obavljanja poslova za koje je angažovan (npr. pijesak nakon pjeskarenja, otpadna ulja, zauljene krpe i baterije, otpad od održavanja opreme Izvršitelja, otpadne hemikalije i ambalaža od potrošnih hemikalija i materijala nabavljenih od strane Izvršitelja i dr.);
- prikuplja i odlaže sav komunalni otpad koji generišu njegovi zaposleni ako u objektima Naručioca u kojima se izvode radovi ne postoje kontejneri za sakupljanje komunalnog otpada. Na lokacijama na kojima se nalaze kontejneri za sakupljanje komunalnog otpada, Izvršilac ih može koristiti za odlaganje svog komunalnog otpada uz saglasnost Naručioca;
- dostavi Naručiocu na uvid bezbjednosni list za opasnu hemikaliju (SDS lista) na jednom od službenih jezika u BiH i engleskom jeziku i da izvrši obavezno upoznavanje operatera sa sadržajem SDS liste, ukoliko ugovoreni poslovi podrazumjevaju upotrebu istih i da postupa u skladu sa propisima države Bosne i Hercegovine u oblasti upravljanja hemikalijama.

2.4. ZAHTJEVI ZAŠTITE OD POŽARA

Obaveze Izvršioca iz oblasti zaštite od požara su da poštuje zakonske propise Bosne i Hercegovine, pravila i dokumente koji važe za Naručioca

- obezbijedi provođenje zabrane pušenja osim u prostoru koji je za to predviđen
- osigurati primjenu svih definisanih mjera ZOP-a. Svi zaposleni kod Izvođača moraju imati odgovarajuću obuku iz oblasti ZOP i rukovanja mobilnom opremom za gašenje;
- ako ugovorni poslovi podrazumevaju upotrebu zapaljivih materija, Izvođač je dužan da sa tim materijama upravlja i skladišti u skladu sa važećim tehničkim propisima Bosne i Hercegovine, uz saglasnost organizacionog dijela HSE;
- da svi prilazi hidrantima, aparatima za gašenje požara i putevima za gašenje požara budu slobodni i da koriste hidrante i aparate isključivo za njihovu namjenu. Upotreba plamena i izvođenje toplih radova dozvoljena je samo uz prethodno pribavljenje radne dozvole.

3. ZAVRŠNE ODREDBE

- 3.1 Ovaj HSE Sporazum smatra se zaključenim i stupa na snagu danom potpisivanja od strane ovlaštenih predstavnika obe Sporazumne strane, a ako ga ovlašteni predstavnici nisu potpisali istog dana, HSE Sporazum se smatra zaključenim dana na dan drugog potpisa po hronološkom redu.
- 3.2 U slučaju da je HSE Sporazum zaključen po prvi put sa predmetnim Ugovorom, ova klauzula se neće primjenjivati:
- 3.3 Danom potpisivanja ovog HSE Sporazuma prestaju da važe ranije potpisane verzije HSE Sporazuma/Aneksa HSE sa Naručiocem.
- 3.4 Ovaj HSE Sporazum se zaključuje na neodređeno vrijeme.,
- 3.5 Ovaj HSE sporazum sačinjen je u ____ identičnih primjeraka, od kojih ____ za svaku Sporazumnu stranu.
- 3.6 Strane su saglasne da će izjaviti da su pročitale i razumjele HSE Sporazum i da njegove odredbe u svakom pogledu predstavljaju njihovu istinsku volju
- 3.7 Ovaj HSE Sporazum je prilog i sastavni dio ugovora koji su zaključili Naručilac i Izvršilac. U slučaju da u toku realizacije ugovornih aktivnosti dođe do promjene standardnog obrasca HSE Sporazuma, strane Ugovora će potpisati Aneks HSE Sporazuma
- 3.8 Sastavni dio ovog Sporazuma jesu i Prilog 1: Sankcije uslijed kršenja HSE zahjeva, Prilog 2: Informacija o rezultatima rada u oblasti HSE i Prilog 3: Zahtjev prema izvođaču tokom realizacije VRA.

Za Izvršioca

(ime i prezime (čitko, štampano), potpis)

_____
(funkcija)

_____
(datum)

Za Naručioca

(ime i prezime (čitko, štampano), potpis)

_____
(funkcija)

_____
(datum)

PRILOG 1: SANKCIJE ZBOG KRŠENJA HSE ZAHTJEVA

- 1.1. Ako zaposleni kod Izvršioca i/ili lica angažovanog za pružanje usluga/izvođenje radova koji su predmet Ugovora prekrše bilo koju odredbu Sporazuma o zaštiti i zdravlju na radu, zaštiti životne sredine i zaštite od požara, u daljem tekstu: HSE Sporazum, Naručilac ima pravo na:
  - 1.1.1. Usmeni ukor zaposlenog Izvršioca i/ili lica koje je angažovao, uz slanje pismenog obaveštenja o istom Izvršiocu;
  - 1.1.2. Pisanim putem opomene zaposlenog Izvršioca i/ili licu koje je angažovano uz slanje obaveštenja o istoj Izvršiocu;
  - 1.1.3. U slučaju da linijski rukovodilac, Izvršitelj, organizuje rad na način koji je suprotan „Zlatnim HSE pravilima“, Naručilac je dužan da ga udalji sa lokacije slanjem obaveštenja potpisnicima Ugovora.
  - 1.1.4. Zabraniti ulazak uposleniku Izvođača i/ili licu koje je Izvođač angažovao na period od 5, 15, 30, 90 dana ili trajno u objekat i/ili poslovne prostorije Naručioca, uz obaveštenje istog Izvođača. Ova sankcija se može izreći i u vidu zabrane ulaska u prostorije Naručioca vozilom, odnosno unošenja opreme, alata, sredstava ili alata.
  - 1.1.5. Ugovorne strane su saglasne da će se, u slučaju kršenja pravila iz oblasti ZNR, ZŽS i ZOP (u daljem tekstu HSE) od strane Izvršitelja, sastaviti zapisnik u kojem će biti učinjena povreda odredaba čl. 1. Sporazuma o HSE-u bit će zabilježeno, a koji će potpisati ovlašteni predstavnici Ugovornih strana. Navedeni zapisnici će se smatrati pravno valjanim i u slučaju jednostranog potpisivanja od strane Naručioca (uz obavezu obaveštavanja Izvršioca), u slučajevima kada su uz zapisnik priloženi konkretni dokazi o nepravilnim radnjama Izvođača i/ili osoba koje unajmljene (tj. evidencija procedura operativnih osmatranja, tj. fotografije).
  - 1.1.6. Naručilac i Izvršilac će sarađivati u primjeni HSE propisa preko svojih ovlaštenih osoba i službi;
  - 1.1.7. Neizvršenje, djelimično izvršenje ili povreda obaveza iz HSE Sporazuma može biti razlog za naknadu štete koju će Izvršitelj nadoknaditi Naručiocu u slučaju da je prouzrokovana od strane zaposlenika Izvršitelja i/ili drugih lica angažovanih za pružanje usluga/izvođenje radova, zbog kršenja odredbi HSE Sporazuma i internih procedura koje važe za Naručioca od strane zaposlenih kod Izvršitelja i/ili svih drugih lica koje angažuje za pružanje usluga/izvođenje radova;
  - 1.1.8. Naručilac ima pravo da raskine Ugovor zbog neizvršavanja, djelimičnog izvršenja ili kršenja obaveza iz HSE Sporazuma od strane Izvođača, bez prava Izvođača da po ovom osnovu zahtijeva naknadu štete nastale raskidom Ugovora.
  - 1.1.9. Na osnovu zapisnika iz stava 1.1.5. HSE Sporazuma, Naručilac priprema Obračun ugovorne kazne, za koju ima pravo umanjiti iznos fakture za plaćanje u narednom obračunskom periodu. Na osnovu obračunate ugovorne kazne, Naručilac je dužan da dostavi obračun ugovorne kazne. Naručilac ima pravo naplatiti ugovornu kaznu u sljedećim iznosima:

Prekršaj HSE zahtjeva	Sankcija
Postupanje Izvršioca suprotno tački 2.2. ovog sporazuma u slučaju proglašenja vanredne situacije, vanrednog stanja, ratne opasnosti, elementarne nepogode, epidemije;	3.000,00 BAM – za svaki utvrđeni slučaj od strane Naručioca
Neizještavanje Naručioca o HSE događajima	300,00 BAM za svaki dan kašnjenja;
Neizještavanje Naručioca o događajima izoblasti HSE;	1.500,00 BAM za svaki naknadno utvrđen slučaj;
Nepodvrgavanje propisanim medicinskim i sanitarnim pregledima zaposlenih kod Izvođača i/ili lica koje on angažuje;	300,00 BAM za svakog zaposlenog i/ili za svako angažovano lice pojedinačno;
Nepodnošenje zahtjeva za zdravstveno osiguranje radnika kod Izvršitelja i/ili lica koje je angažovao;	800,00 BAM za svakog zaposlenog i/ili za svako angažovano lice pojedinačno;
Rad zaposlenog kom je istekao periodični ljekarski pregled (za zaposlene koji rade na radnim mjestima sa povećanim rizikom, koji ulaze u opasne zone);	300,00 BAM za svakog zaposlenog i/ili za svako angažovano lice pojedinačno;
Odsustvo ili nekoristenje propisane LZO od strane zaposlenih kod Izvršioca i/ili lica koje je on angažovao, za prvi otkriveni slučaj;	300,00 BAM za svaki utvrđeni slučaj zaposlenog i/ili za svako angažovano lice pojedinačno;
Odsustvo ili nekoristenje propisane LZO od strane zaposlenih kod Izvršioca i/ili lica koje je on angažovao, za drugi ponovljeni slučaj;	800,00 BAM za svaki utvrđeni slučaj zaposlenog i/ili za svako angažovano lice pojedinačno;
Odsustvo ili nekoristenje propisane LZO od strane zaposlenih kod Izvršioca i/ili lica koje on angažuje, za treći ponovljeni slučaj;	1.500,00 BAM za svaki utvrđeni slučaj zaposlenog i/ili za svako angažovano lice pojedinačno;
Odsustvo ili nekoristenje propisane LZO od strane zaposlenih kod Izvršioca i/ili lica koje je on angažovao, za četvrti ponovljeni slučaj;	Moguće je pokrenuti postupak za raskid ugovora sa Izvršiocem;
Odsustvo ili nekoristenje propisane LZO od strane zaposlenih kod Izvršioca i/ili lica koje on angažuje za visokorizične poslove (vrući poslovi, rad na visini, rad u zatvorenim prostorima, kopanje i iskopavanje, rad sa životom opremom i postrojenjima, rad u Ex zoni);	3.500,00 BAM za svaki utvrđeni slučaj, zaposlenog i/ili za svako angažovano lice pojedinačno;
Pušenje ili korištenje otvorenog plamena na mjestima koja nisu predviđena od strane zaposlenih kod Izvođača i/ili lica koje on angažuje;	3.000,00 BAM za svaki utvrđeni slučaj;
Nedostatak evidencije zakonom propisanih obuka ZNR, kao i uvodnim obukama za ZNR kod Naručioca, zaposlenih kod Izvođača i/ili lica koja je on angažovao;	300,00 BAM za svakog zaposlenog i/ili za svako zaposleno lice pojedinačno;
Neposjedovanje važećih stručnih nalaza, izještaja o pregledima, upotrebnih dozvola za opremu, sredstva rada, oruđa ili alate koji se koriste u radnim procesima od strane Izvršioca i/ili lica koje je angažovano;	800,00 BAM za svaki utvrđeni slučaj;
Nepoštovanje pravila vezanih za zone opasnosti, sistema dozvola za rad i zakonskih/internih pravila bezbjednosti saobraćaja, od strane zaposlenih kod Izvođača i/ili lica koje je on angažovao;	3.500,00 BAM za svaki utvrđeni slučaj;
Nepoštovanje zahtjeva definisanih internim standardima, procedurama i uputstvima Naručioca, od strane zaposlenih kod Izvođača i/ili lica angažovanih od strane Izvođača;	800,00 BAM za svaki utvrđeni slučaj;

Nepoštovanje propisa iz oblasti zaštite od požara koji se odnose na rad električnih uređaja, obavezu opremanja vozila hvatačem varnica i/ili uzemljivačem, od strane zaposlenih kod Izvođača i/ili lica koje on angažuje;	1.500,00 BAM za svaki utvrđeni slučaj;
Nepoštivanje zakona i propisa iz oblasti zaštite od požara, od strane zaposlenih kod Izvršioca i/ili lica koje on angažuje;	1.500,00 BAM za svaki utvrđeni slučaj;
Korišćenje alkohola i/ili drugih opojnih sredstava (opojnih droga) zaposlenih kod Izvršioca i/ili lica koje on angažuje;	3.500,00 BAM za svaki utvrđeni slučaj;
Korišćenje alkohola i/ili drugih opojnih sredstava (opojnih droga) od strane zaposlenih kod Izvršioca i/ili lica koje je angažovao na ulaznim/izlaznim kapijama;	1.000,00 BAM za svaki utvrđeni slučaj;
Nepoštivanje zakona i propisa ili drugih odredbi ovog Sporazuma, u oblasti planiranja i izgradnje, od strane zaposlenih Izvođača i/ili lica koje je on angažovao;	1.000,00 BAM za svaki otkriveni slučaj;
Nepoštivanje zakona i/ili drugih odredbi ovog Sporazuma u oblasti upravljanja otpadom, od strane zaposlenih kod Izvođača i/ili lica koje je on angažovao;	1.500,00 BAM za svaki utvrđeni slučaj;
Nepoštivanje zakona i propisa iz oblasti upravljanja ambalažom i ambalažnim otpadom, od strane zaposlenih kod Izvođača i/ili lica koje je on angažovao;	1.000,00 BAM za svaki utvrđeni slučaj;
Nepoštivanje zakona i propisa ili drugih odredbi ovog Sporazuma u oblasti zaštite voda, od strane zaposlenih kod Izvođača i/ili lica koje je on angažovao;	1.500,00 BAM za svaki utvrđeni slučaj;
Nepoštivanje zakona i propisa ili drugih odredbi ovog Sporazuma u oblasti zaštite zemljišta, od strane zaposlenih kod Izvršioca i/ili lica koje je on angažovao;	1.500,00 BAM za svaki utvrđeni slučaj;
Nepoštivanje zakona i propisa ili drugih odredbi ovog Sporazuma u oblasti zaštite vazduha, od strane zaposlenih kod Izvođača i/ili lica koje je on angažovao;	1.500,00 BAM za svaki utvrđeni slučaj;
Nepoštivanje zakona i propisa ili drugih odredbi ovog Sporazuma u oblasti rada sa hemikalijama i opasnim materijama, od strane zaposlenih kod Izvođača i/ili lica angažovanih od strane Izvođača;	1.500,00 BAM za svaki utvrđeni slučaj;
Nepoštivanje zakona i propisa ili drugih odredbi ovog Sporazuma u oblasti zdravlja i sigurnosti koje nisu navedene u posebnim kaznenim odredbama (npr. zaštita od buke, zaštita od jonizujućeg i nejonizujućeg zračenja itd.), od strane Izvođača zaposleni i/ili lica angažovana od strane Izvođača;	1.000,00 BAM za svaki utvrđeni slučaj;
Neobavještavanje Naručioca o angažovanju dodatnih trećih lica na poslovima predviđenim Ugovorom, od strane Izvršioca i/ili osobe koju je prvo bitno angažovao;	1.500,00 BAM za svaki utvrđeni slučaj;
Neovlašteno korištenje i/ili rukovanje opremom, sredstvima, alatima, alatima i instalacijama svih vrsta Naručioca, od strane zaposlenih kod Izvođača i/ili lica angažovanih od strane Izvođača;	1.500,00 BAM za svaki utvrđeni slučaj;
Dodirivanje nadzemnih i/ili podzemnih dalekovoda opremom i/ili sredstvima za rad, uzrokovano nepažnjom ili kršenjem internih pravila Naručioca definisanih sistemom radnih dozvola, od strane zaposlenih kod Izvođača i/ili lica angažovanih od strane Izvođača;	1.500,00 BAM za svaki utvrđeni slučaj;

Odbijanje dostavljanja relevantnih dokumenata, certifikata, uvjerenja, tehničke dokumentacije na čije se postojanje ranije pozivao, a sve u cilju istraživanja HSE događaja	1.500.00 BAM za svaki utvrđeni slučaj nedostavljanja tražene dokumentacije;
Angažovanje dodatnih radnika ili mašina bez prethodne saglasnosti Naručioca	3.500.00 BAM za svaki utvrđeni slučaj;

- 1.1.10. Ovlaštena lica Naručioca imaju diskreciono pravo da odaberu i/ili kombinuju sankcije iz prethodne tačke, a odluka će se rukovoditi okolnostima konkretnog slučaja, kao i činjenicom da je svaka povreda obaveza iz prethodne tačke. tačke 2.1; 2.4; 3.1 tač. 1. i 6. HSE Sporazuma smatra se opasnom djelatnošću, bez obzira na to da li su nastupile štetne posljedice.
- 1.1.11. U slučaju da je Naručiocu izrečena novčana kazna za kršenje HSE propisa, što je posledica radnji/propusta zaposlenih kod Izvršioca i/ili osobe koju je angažovao, Izvršilac je dužan da vrati iznos novčane kazne Naručioca, kao i da mu nadoknadi svu štetu prouzrokovano po tom osnovu.
- 1.1.12. U slučaju kada je Izvršilac nerezident, a kada je vrijednost ugovora definisana u stranoj valuti, plaćanje ugovornih kazni (sankcija) iz čl. 1.1.9. ovog Sporazuma može se izvršiti u valuti definisanoj ugovorom - po zvaničnom srednjem kursu Centralne Banke Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: CBBiH) na dan uplate. Ukoliko je službeni srednji kurs CBBiH primjenjen na dan obračuna ugovorne kazne veći od srednjeg kursa CBBiH važećeg na dan uplate, izvršilac se obavezuje da će razliku preračunati i platiti na dan obračuna ugovorne kazne po zvaničnom srednjem kursu CBBiH koji važi na dan uplate.
- 1.1.13. U slučaju da u toku izvršenja ugovora Izvršilac prekrši HSE zahtjeve za koje su predviđene sankcije u skladu sa Prilogom 1. ovog Sporazuma, Izvršilac ima pravo da, u skladu sa internim uputstvima Naručioca, zahtjeva zamjene započete novčane sankcije odgovarajućom vaspitnom mjerom. Ukoliko se u toku trajanja ugovornih aktivnosti utvrde slični (ponovljeni) prekršaji iz oblasti ZNR, ZOP i ZZS, Izvršiocu se izriče novčana sankcija, uključujući sankciju za prvi utvrđeni prekršaj i iznos za plaćanje novčane sankcije utvrđuje se u skladu sa odredbama HSE Sporazuma, koji se ne mogu fokusirati na poboljšanje sigurnosti i zdravlja na radu kod Izvođača.

PRILOG 2: INFORMACIJA O REZULTATIMA RADA U OBLASTI HSE

**INFORMACIJA
o rezultatima rada (*naziv izvođača*) u oblasti ZNR, ZOP I ZZS (HSE)
za mjesec _____ 20____**

1. Puni naziv i JIB kompanije (izvođač/izvršilac)	
2. Vrsta radova koji se izvode na objektima Naručioca	
3. Naziv objekta Naručioca	
4. Rok za izvođenje radova po ugovoru (do 20 godine.)	
5. Naziv angažovanih podizvođačkih organizacija:	
6. Prosječan broj zaposlenih:	
7. -sopstveno osoblje	
8. - podugovaračke organizacije	

Statistika HSE događaja na lokacijama G-petrol d.o.o. Sarajevo
(uključujući angažovane podizvođačke organizacije)

7.1. HSE događaji vezani za proces rada uključujući:	Izvještajni period	Kumulativno (od početka ugovora)
7.1.1. Broj smrtnih povreda na radu (slučajevi/osoba)	0	0
7.1.2. Broj povreda na radu sa grupnim ishodom (slučajevi/osoba)	0	0
7.1.3. Broj povreda na radu sa privremenim gubitkom radne sposobnosti zbog bolovanja (više od jedne radne smjene), slučajevi/osoba	0	0
7.2. Broj lakših povreda	0	0
7.1. Broj zdravstvenih slučajeva zbog pogoršanja zdravlja po osobi:		
7.2. ☐ smrti;		
7.3. ☐ hitna evakuacija iz zdravstvenih razloga;		
7.4. ☐ hitna pomoć bez evakuacije;		
7.5. Grupna zarazna bolest (slučajevi/osoba)		
7.6. Broj radnih sati uzimajući u obzir podizvođačke organizacije (zaposleni/vrijeme)		
7.7. 7.1. Broj saobraćajnih nezgoda, od kojih:		
7.7.1. 7.1.1. Vlastita vozila izvođača		
7.7.2. 7.1.1. Vozila podizvođačkih organizacija		
– 7.1.2. Broj povrijeđenih u nesrećama, između ostalog:		

7.8. 7.1. Kilometraža vozila, hiljada km (na lokaciji G-Petrol d.o.o. Sarajevo.) (samo za Izvođače koji pružaju usluge transporta (prevoz putnika i tereta))		
7.9. 7.2. Broj požara/početnih požara		
7.10. 7.3. Broj curenja/slučajnih izlivanja (motorno ulje, gorivo, hemikalije...) (slučajevi)		
7.11. 7.4. Površina kontaminirane površine zemljišta/ili vode, Ha (hektar)		

9. Preventivne aktivnosti

8.1. Broj nadzornih posjeta/promatranja u oblasti HSE	
– 8.1.1. Broj uočenih prekršaja tokom izvještajnog perioda, između ostalog:	
☐ prilikom provjera od strane Klijenta:	
☐ tokom vlastitih provjera:	
8.2. Broj provjera iz oblasti HSE od strane nadležnih državnih organa	
8.2.1. Broj uočenih prekršaja u izvještajnom periodu od strane nadležnih državnih organa	
8.3. Broj prekida	
8.4. Broj zaposlenih HSE u organizaciji (zaštita i zdravlje na radu - ZNR, zaštita životne sredine - ZZS i zaštita od požara - ZOP)	

10. Komentari

Glavni uzroci prekida rada (ako ih ima):
Ostali komentari:

Napomena: informacije uključuju indikatore i za Izvođača i za podizvođače (pojedinačne izvođače) koje je on angažovao za pružanje usluga Naručiocu.

Datum popunjavanja: « ____ » 20 ____ god.

Rukovodilac Izvođača:

(pozicija)	(potpis)	(Ime i prezime)
------------	----------	-----------------

PRILOG 3: ZAHTJEVI ZA IZVODAČA RADOVA TOKOM IZVOĐENJA VISOKORIZIČNIH RADNIH AKTIVNOSTI (VRA)

3.2.1. PRILIKOM IZVOĐENJA ZEMLJANIH RADOVA IZVODAČ JE DUŽAN DA:

- U skladu sa Elaboratom o uređenju gradilišta/Planom preventivnih mera/Dozvolom za rad/Pojednostavljenim rudarskim projektom za iskop dubine od 1 m i više, potrebno je utvrditi granice opasne zone u okviru koje se zabranjeno je prisustvo ljudi i mehanizacije, a koje ne smiju biti na udaljenosti manjoj od 1m od ivice iskopa, uzimajući u obzir sastav tla i njegovu važnost.
- Cijelom dužinom iskopa/rova/jame, a na odgovarajućoj udaljenosti (udaljenost definisana Planom preventivnih mera/Elaboratom uređenja gradilišta/Pojednostavljenim rudarskim projektom/radnim dozvolama) od ivice iskopa, ogradići od zona opasnosti sa čvrstom (drvenom, metalnom, plastičnom) privremenom zaštitnom ogradom (puna konstrukcija/ili ograda sa otvorima ne većim od 35 cm, visine najmanje 1 m, koja ima za cilj da spriječi pristup zoni opasnosti za osobe, mašine), osim linijskih objekata (cjevovodi, naftovodi, elektroinstalacije).
- Prilikom izvođenja radova u iskopima dubine 1m i više, gdje postoji mogućnost urušavanja ivica iskopa, potrebno je obezbijediti sredstva za evakuaciju i opremu za izvlačenje ugroženih lica iz iskopa (uz opremu za izvlačenje obezbijediti odgovarajući pasoš/tehničku dokumentaciju/atest/certifikat opreme).
- Prilikom izvođenja radova u blizini nasipa viših od 1m ili sa iskopima dubljim od 1m, Izvođač je dužan da obezbijedi mjere zaštite od urušavanja (kosi iskop, stepenasti iskop, postavljanjem podkonstrukcije isključivo fabričke proizvodnje). Izvršilac je dužan da obezbijedi odgovarajuću tehničku dokumentaciju za zemljane radeve koji se izvode uz primjenu posebnih mera zaštite.
- Osigurajte da se podkonstrukcija montira u skladu sa tehničkom dokumentacijom proizvođača. Podloga ne smije imati vidljiva mehanička oštećenja (poprečna oštećenja, pukotine) i deformacije na vodilicama i nosećoj konstrukciji (udubljenja, ulegnuća). Zidovi jame/iskopa moraju biti poduprti podlogom cijelom dužinom.
- Neposredno na mjestu (u zoni) radova iskopa od 1m do 3m dubine, da bi se obezbijedio silazak i izlazak radnika u/iz iskopa/e, postaviti najmanje dve merdevine do kojih moraju postojati slobodan prolaz širine najmanje 0,6 m. Udaljenost između ljestvi ne smije biti veća od 30m.
- Neposredno na mjestu (u zoni) radova na iskopu sa dubinom većom od 3 m obezbijediti najmanje dvije stepenice/penjalice sa stražnjim štitnikom za ulazak i izlazak iz iskopa. Međusobna udaljenost između stalnih mesta za silazak ili napuštanje iskopa radnika na dubinama preko 3m ne smije biti veća od 20m. Međusobna horizontalna udaljenost od bilo koje tačke na kojoj se ljudi nalaze u rovu/jami do stepenica/merdevina mora biti manja od 6 metara.
- Ukoliko postoji potreba za povećanjem dužine radnog područja iskopa, postaviti dodatne ljestve/stepeništa/penjalice sa stražnjim štitnicima na udaljenosti ne većoj od 6 m od mesta rada. Ljestve/stepenice/penjalice sa stražnjim štitnicima moraju biti na suprotnim stranama iskopa (kao polja na šahovskoj tabli).
- Osigurati da se zaštitna ograda mora postaviti za aktivnosti iskopa, i to:
  - za sve iskope dublje od 1 metra (ručno/mehaničko),
  - za sve iskope sa građevinskim mašinama,
  - za sve iskope dublje od 30 cm, ako postoji sumnja ili mogućnost da se ispod površine nalaze energetske, komunikacijske ili druge instalacije
  - za sve iskope kod kojih postoji jedan ulaz u iskopu, rov, jama i/ili ulaz i evakuacija su otežani i/ili postoji mogućnost nakupljanja zapaljivih i/ili toksičnih gasova i/ili nedostatka kiseonika i
  - kada se zbog kopanja/iskopa predmet može srušiti ili pasti

3.2.2. PRILIKOM IZVOĐENJA RADOVA NA VISINI (radni prostor iznad 1,8m koji nije osiguran od pada sa visine) IZVOĐAČ JE DUŽAN DA:

- Osigurati da radove na visini mogu izvoditi samo zaposleni izvođača radova koji moraju biti oспособljeni za bezbjedan rad na visini i korištenje opreme za rad na visini i posjedovati uverenje o obučenosti (certifikat koji to dokazuje).
- Osigurati da radove na visini mogu obavljati samo osobe za koje je medicinskim pregledom utvrđeno da su sposobne za rad na visini. Ljekarsko uverenje ne smije biti starije od 12 mjeseci.
- Prilikom rada na visini, zaposleni izvođača primenjuju mjere kontrole rizika navedene u procjeni/analizi rizika i dozvoli za rad, u skladu sa internom procedurom Naručioca.
- Prilikom penjanja/spuštanja/prelaska sa jednog nivoa na drugi/promjene radnog položaja, kao i prilikom samog rada na visini, izvođač mora biti kontinuirano (u svakom trenutku) zaštićen od pada sa visine, odnosno mora imati odgovarajuću zaštitnu opremu tokom rada na visini i biti pričvršćen za anker/sidrište. Tačke pričvršćivanja (ankerisanja, sidrišta) ne smiju imati oštećenja/kvarove (pukotine, lomove, deformacije).
- Ukoliko je potrebno promijeniti mjesto/položaj rada i koristiti drugo mjesto ankerisanja/sidrenja, obavezno je koristiti duplo (dvokrako) uže za vezivanje (na način da je jedna noga uvijek pričvršćena za jednu anker tačku dok se drugo prenosi na sljedeće).
- Ako se koristi oprema za zaštitu od pada, dužina užeta mora isključiti mogućnost da zaposlenik dodirne površinu tla/platorme u slučaju pada sa visine.
  - Ako se koristi oprema za radno pozicioniranje, dužina užeta mora isključiti mogućnost pomjeranja radnika van granica radnog položaja, odnosno spriječiti mogućnost da zaposleni čak i dođe do površine na kojoj postoji opasnost od pada sa visine.
- Zabraniti upotrebu zaštitne opreme i sistema pri radu na visini ako postoji sumnja da je neki dio/element opreme neispravan, ili ako postoje vidljivi znaci habanja, oštećenja, korozije. Zabranjena je svaka modifikacija ili korekcija opreme za rad na visini. Ako se zaštitna oprema aktivira pri radu na visini, ona se više ne smije koristiti.
- Zabraniti upotrebu lične zaštitne opreme pri radu na visini koja je izrađena od tekstilnih vlakana (npr. pojas za radno pozicioniranje, pojas za cijelo tijelo) ako je starija od 5 godina od datuma proizvodnje, (osim ako nije drugačije navedeno u uputama proizvođača ili rok trajanja proizvoda se ne produžava na osnovu inspekcije koju je izvršio proizvođač opreme ili ovlaštena osoba).
- Koristite sigurnosni pojas sa uprtačima preko zaštitne odjeće u skladu sa uputama za upotrebu proizvođača (elementi zaštitnog pojasa sa uprtačem su pravilno zategnuti kopčama, traka odgovara cijeloj dužini zaštitne odjeće i nije uvrnuta, zadnji D prsten mora biti postavljen tako da bude ravna lopata - osim kada je pričvršćen za vertikalnu sidrenu liniju). Osigurajte da su ručni alati i ostali pribor osigurani od pada, tj. moraju se poduzeti sve mjere da spriječite ispadanje predmeta sa visina.
- Zona oko mesta izvođenja radova na visini biće obezbjeđena od pristupa neovlaštenih lica i opreme postavljanjem privremenih signalnih ograda/pregrada i/ili traka, te znakova upozorenja i znakova zabrane pristupa neovlaštenim licima i opremi postavljenoj na prilazima.
- Osigurati stalni nadzor nad aktivnosti na visini za sve vrijeme trajanja aktivnosti na visini. Rukovodilac radova mora biti prisutan na radnom mjestu.
- Građevinske skele/pokretne skele/pokretne platforme/prenosive merdevine moraju biti isključivo fabrički proizvedene i imati propisanu tehničku dokumentaciju koja to potvrđuje, dostupnu na lokaciji na kojoj se izvode radovi. Građevinske skele/pokretne skele/pokretne platforme/prenosive merdevine moraju se pre upotrebe pregledati i označiti u skladu sa internom procedurom Naručioca. Znakove za obilježavanje skela/platforma/merdevina obezbjediti će Naručilac.
- Građevinske skele/pokretne skele/pokretne platforme/prenosive merdevine koje nisu označene zelenom oznakom/oznakom da su bezbjedne za upotrebu ili su obilježene crvenom oznakom/oznakom, ne smiju se koristiti za rad na visini.
- Zabraniti upotrebu građevinskih skela/pokretnih skela/pokretnih platformi/prenosivih merdevina

ako imaju vidljive deformacije/oštećenja na elementima konstrukcije.

- Građevinske skele/pokretne skele/pokretne platforme/merdevine moraju biti bez promjene konstrukcije predviđene tehničkom dokumentacijom/projektom.
- Oprema za vezivanje mora biti pričvršćena na tačku za vezivanje. Prilikom penjanja/spuštanja vertikalnim merdevinama/konstrukcijama počev od visine od 1,8 m, mjesto pričvršćivanja radnika mora biti iznad glave zaposlenog.
- Tačke pričvršćivanja (anker, sidrišta) ne smiju imati oštećenja/kvarove (pukotine, lomove, deformacije),
- Nije dozvoljeno koristiti kao mjesto pričvršćivanja: oluke; cjevovode s navojnim spojevima; kablovske linije; nosače kablova; zavarene cijevi promjera manjeg od 5 cm; kranska kuka mehanizma za podizanje tereta.

3.2.3 PRILIKOM IZVOĐENJA POSLOVA U ZATVORENOM PROSTORU IZVRŠILAC JE DUŽAN DA:

- Osigurati da su zaposleni Izvođača koji rade u zatvorenom prostoru (u daljem tekstu: ZP) osposobljeni za bezbjedan rad u ZP, kontrolu ispravnosti i upotrebu LZO i radne opreme (uključujući opremu za zaštitu organa za disanje, opremu za zaštitu od pada od visina, opremu za spašavanje, detektori gasa, itd.)
- Sva lica koja obavljaju aktivnosti u ZP ili spasilačke aktivnosti iz ZP moraju imati odgovarajuće uvjerenje ljekara medicine rada o zdravstvenoj sposobnosti.
- Zabraniti početak rada, odnosno dozvoliti zaposlenom da nastavi rad u ZP ako se utvrdi da je zaposleni umoran, neispavan, psihički poremećen, pod dejstvom droga, sedativa, alkohola ili drugih opojnih sredstava.
- Poštuje mere kontrole rizika definisane Analizom bezbjednosti na radu i izdatom Dozvolom za rad i Planom spašavanja, u skladu sa internom procedurom Naručioca.
- Osigurati da izvršioc poslova u ZP i lice u pripravnosti budu obučeni da prepoznaju opasnosti i štete sa kojima se mogu suočiti prilikom ulaska u ZP, uključujući informacije o znacima i simptomima, kao i posljedicama izlaganja opasnosti i štete i kako reagovati u slučaju nužde.
- Osigurati radno mjesto od prisustva neovaštenih lica i opreme;
- Rukovodilac radova mora biti prisutan na mjestu obavljanja djelatnosti u ZP.
- Osigurati obavezno prisustvo osobe u pripravnosti pored ulaza u ZP; Ako se u ZP izvode opasni radovi sa gasom (radnje pri kojima je moguća pojava zapaljivih i/ili toksičnih gasova), obavezno je najmanje jedno lice u pripravnosti ispred ZP kada u ZP radi jedan izvršilac, a najmanje dva lica u pripravnosti kada su u ZP dva ili više izvršilaca radova.
- Osigurajte da osoba u pripravnosti mora biti obučena da provjeri ispravnost i upotrebu opreme i LZO (izolacijski uređaj, oprema za zaštitu od pada i signalno uže za spašavanje, izolacijsko odijelo, detektor gasa, sredstva komunikacije, itd.) i da pruži prvu pomoć, itd. . Na lokacijama gdje postoje spasilačke ekipe/vatrogasne jedinice, ova osoba ne mora biti obučena za pružanje prve pomoći i postupke spašavanja i evakuacije.
- Osigurava da je lice u pripravnosti u svakom trenutku prisutno na otvaranju ZP i održava stalnu komunikaciju sa rukovodiocem radova/izvršiocima ZP i spasilačkim ekipama/vatrogasnim jedinicama (na lokacijama gdje postoje).
- Osigurati da osoba u pripravnosti drži signalni pojas i kontinuirano nadgleda ulazak i rad ZP-a i kontroliše bezbjedne uslove rada.
- Osoba u pripravnosti mora dati podatke o tačnom broju radnika koji obavljaju poslove u ZP, da zabrani ulazak neovaštenim licima u ZP i da vodi evidenciju o ulasku i izlasku iz ZP.
- U slučaju da dođe do promjena uslova rada u ili van ZP koje mogu ugroziti sigurnost radnika u ZP, lice u pripravnosti mora odmah obavijestiti rukovodioca radova i izvršioce radova, zatražiti evakuaciju iz ZP i (ako je potrebno) pozovite spasilačku ekipu.
- Prilikom rada u ZP gdje je moguća pojava otrovnih i zapaljivih gasova obezbjediti kontinuirano praćenje atmosfere u skladu sa tačkom 3.2.4..
- Zahtjevi koje moraju ispunjavati uređaji za praćenje atmosfere:
- Zaposleni Izvršioca u ZP koriste zaštitni pojas sa uprtačima i signalno spasilačko uže, u skladu sa procjenom rizika/DZR i Planom spašavanja.
- Ako se u ZP izvode radovi na opasnim gasovima (radnje pri kojima je moguća pojava zapaljivih i/ili toksičnih gasova), svaki radnik koji obavlja radove u ZP mora biti vezan signalnim užetom za spašavanje.
- Ako postoji mogućnost zapaljivih i/ili toksičnih gasova u ZP, moraju se koristiti alati koji ne varniče i Ex oprema;
- U zavisnosti od procjene rizika, LZO za zaštitu disajnih organa u LZO može biti filtracionog ili izolacionog tipa i može se koristiti kontinuirano (sve vrijeme tokom obavljanja aktivnosti) ili u stanju pripravnosti (nalazi se na zaposlenom, svi elementi opreme povezani i spremni za

upotrebu).

- Ako se u ZP-u izvode opasni radovi sa gasom (aktivnosti u područjima gdje se mogu pojaviti zapaljivi i/ili otrovni gasovi), obavezno je koristiti respiratornu zaštitu izolacionog tipa.
- Osigurati način i sredstva komunikacije između lica u pripravnosti, rukovodioca radova, izvršilaca radova u ZP i spasilačkih ekipa;
- Zaposleni Izvođača moraju odmah napustiti ZP nakon što lice u pripravnosti izda uputstvo za evakuaciju ili se aktivira alarm za evakuaciju, odnosno kada prepoznaju znak upozorenja ili simptom izlaganja opasnosti.
- Menadžer projekta/izvođači radova u ZP-u moraju upozoriti osobu u stanju pripravnosti kada prepoznaju znakove upozorenja ili simptome izloženosti nebezbjednim uslovima.
- Osigurati primjenu dodatnih mjera za kontrolu prepoznatih rizika, u skladu sa procjenom rizika i izdatom dozvolom za rad (kao što su: dodatna ili rezervna rasvjeta sa baterijskim napajanjem (maksimalno 24V) po potrebi, antistatička LZO i dodatna LZO; uzemljenje opreme; ograničeno vrijeme rada (zbog visokih/niskih temperatura radne sredine, teških uslova rada, nefiziološkog položaja tijela i sl.); oprema radnog napona 24V; upotreba izolaciono-zaštitnih transformatora; izolacija i zaključavanje svi izvori opasne energije itd.)
- Oprema koja se koristi za rad u ZP mora se koristiti za predviđenu namjenu u skladu sa uputama proizvođača opreme. Zabranjena je svaka modifikacija ili korekcija opreme koja se koristi za rad u ZP.
- Sva oprema koja podliježe periodičnim pregledima i ispitivanjima u skladu sa Pravilnikom o načinu, postupku i rokovima vršenjka periodičnih pregleda i ispitivanja iz oblasti zaštite na radu mora imati odgovarajuće stručne nalaze/certifikate o bezbjednosti opreme za upotrebu.
- Zabranjena je svaka modifikacija ili korekcija opreme koja se koristi za rad u ZP.
- Ukoliko se prilikom pregleda opreme za rad/radnih sredstava i LZO uoči bilo kakav nedostatak ili oštećenje/kvar, izvođač ne smije započeti/nastaviti radove u ZP i o tome obaveštava rukovodioca radova/domaćina lokacije. Dok se nedostatak ne otkloni, oprema se stavlja van upotrebe.
- Za evakuaciju povređene/ugrožene osobe koja se nalazi u zatvorenom prostoru, obezbjedite opremu za spašavanje na radilištu (npr. tronožac, vitlo za izvlačenje itd.)

3.2.4. PRILIKOM IZVOĐENJA RADOVA U PODRUČJIMA GDJE SU MOGUĆI TOKSIČNI I/ILI EKSPLOZIVNI GASOVI IZVOĐAČ JE DUŽAN::

- Kontinuirano prati atmosferu.
- Uređaji za praćenje atmosfere moraju biti kalibrirani.
- Uređaji za praćenje atmosfere moraju mjeriti koncentraciju onih štetnih i zapaljivih gasova čija je pojava moguća pri obavljanju specifičnih opasnih poslova sa gasom (mogućnost automatskog mjerjenja maksimalno dozvoljene koncentracije štetnih gasova u ppm, zapreminskog udjela kiseonika, koncentracije eksplozivnosti u % donje granice eksplozivnosti), u skladu sa Tehničkim zadatkom Naručioca.

Gas	Donji alarm	Gornji alarm
O ₂	19.5% vol	23.5% vol
CO	20 ppm	100 ppm
H ₂ S	2.1 ppm	5 ppm
CO ₂	5000 ppm	10.000 ppm
LEL/CH ₄	10% LEL	20% LEL
SO ₂	2 ppm	5 ppm
VOC*		

- *Za isparljive organske spojeve (VOC), gornju i donju alarmnu vrijednost lakođer treba definisati u skladu sa preporukama proizvođača - uz zahtjev da mjerne jedinice moraju biti izražene u mg/m³ ili ppm.
- Detektori gasa će biti postavljeni u opasnom radnom prostoru gdje je moguća pojava opasnih gasova, u skladu sa dobijenom/postojećom/dogovorenom šemom pozicioniranja uređaja za praćenje atmosfere, osim ako svaki zaposleni ne koristi sopstveni prenosivi detektor gasa.
- Zaposleni kod izvršitelja treba da budu obučeni za upotrebu uređaja za praćenje atmosfere i LZO za zaštitu disajnih organa.
- LZO za zaštitu disajnih organa mora biti u dobrom stanju (bez nedostataka/oštećenja) i adekvatna (mora obezbjediti zaštitu organa za disanje od onih gasova čija je pojava moguća u radnoj sredini),
- Da zaposleni razumiju signale/ i znaju kako pravilno protumačiti očitanja sa detektora gase. Lični detektor gasa mora biti sposoban za zvučni/vibro/svjetlosni signal.
- Zaposleni moraju biti obučeni kako da postupe sa evakuacijom u slučaju pojave opasnih gasova iznad graničnih vrijednosti pri kojima je potrebno napustiti gradilište ukoliko nemaju odgovarajuću opremu za zaštitu disajnih organa.
- Zaposlenik Izvođača mora razumjeti očitavanja i signale detektora gase, odnosno maksimalno dozvoljenu koncentraciju gasova koja može nastati pri obavljanju opasnih poslova sa gasom i postupak u slučaju alarma na detektoru gase.
- U slučaju prekoračenja maksimalno dozvoljene koncentracije štetnih gasova, obavezna je upotreba LZO za zaštitu organa za disanje filtracijom ili izolacijom u skladu sa odredbama DZR.
- U slučaju pada koncentracije O₂ ispod 19,5%, obavezna je upotreba LZO za zaštitu respiratornih organa izolacijom.
- U slučaju prekoračenja dozvoljene granice eksplozivnosti (iznad 10% donje granice eksplozivnosti DGE) i oglasi se alarm, rad se obustavlja, zaposleni napuštaju opasnu zonu i obaveštavaju linijskog rukovodioca.
- Strogo je zabranjena upotreba električnih uređaja koji nisu protiv eksplozivne zaštite (električni alati, generatori, kompresori, produžni kablovi, itd.) u zonama opasnosti.
- Zabranite upotrebu otvorenog plamena i alata koji varniče, osim ako se ne obavljaju vrući radovi.

- Lični detektori gasa moraju biti smješteni/postavljeni preko zaštitne odjeće zaposlenog

3.2.5. U CILJU SPRIJEČAVANJA PADA PREDMETA/OPREME SA VISINE TOKOM BUŠENJA I POPRAVKI, IZVRŠILAC JE DUŽAN:

- Za svaki remont/bušenje sačiniti, odobriti i usaglasiti sa naručiocem Registar opreme koja se koristi na visini. Svi priključci za obezbjeđivanje dijelova radne opreme montiranih na visini opreme za bušenje dužni su da obezbjede da svi mehanički elementi opreme na visini budu propisno učvršćeni u skladu sa Registarom opreme koja se koristi na visini.
- U svakoj bušačkoj brigadi, brigadi za tekući i kapitalni remont bunara (TKRB) u fazi montaže, neposredno prije svakog podizanja tornja (rešetke tornja), odgovorno lice Izvođača treba provjeriti veze, sigurnosne veze visećeg oprema bušače opreme/remontnog objekta (u brigadama TKRB kontrole su dozvoljene, ali ne na svakoj instalaciji, već najmanje jednom mjesечно)
- Prema rezultatima provjere popuniti kontrolnu listu sastavljenu na osnovu Registra opreme koja se koristi na visini, uz prilaganje fotografija potencijalno opasnih elemenata (navedenih u kontrolnoj listi). Kontrolna lista se čuva u brigadi do sastavljanja nove kontrolne liste.
- Koristi ručne, mehaničke i druge alate, opremu, mehanizme, uređaje i materijale koji se koriste pri obavljanju radova na visini, uz obezbjeđenje mjera sigurnosti koje isključuju njihov slučajni pad.
- Prilikom izrade bušotina u postrojenju za bušenje ugraditi/postaviti sistem za kontinuiranu kontrolu pojave opasnih gasova u radnoj sredini i gas-vazduh, koji je nezavisан od stanice geoloških i tehničkih informacija, na ušću rijeke, bunar sa zvučnom i svjetlosnom signalizacijom kada se pojavi ugljikovodični plin (zahtjev nije primjenjiv u slučaju korištenja ugljovodonične otopine), a također je dužan dostaviti Izvještaj o kalibraciji detektora gasa.

3.2.6. PRILIKOM IZVOĐENJA POSLOVA IZ OBLASTI ELEKTRIČNE SIGURNOSTI IZVRŠILAC JE DUŽAN:

- Obezbeđuje izvođenje radova, uz ispunjavanje uslova za električnu bezbjednost u skladu sa zakonodavstvom Bosne i Hercegovine, tehničkim propisima i normativnim dokumentima koji važe za Naručioca
- Prije početka radova na električnim instalacijama pribaviti/dobiti odobrenje (Dovolu za rad) za ulazak u visokoenergetska postrojenja, rad u blizini visokonaponskih vodova, kao i rad na visokonaponskim instalacijama (visokim i niskim).
- Osoba koja je odgovorna za bezbjedno izvođenje radova (rukovodilac/nadzornik) mora biti u prostoru u kome se izvode radovi, tako da se lica koja izvode posao nalaze u njegovoj zoni vidljivosti.
- Za neposredno izvršavanje obaveza u vezi sa organizacijom poslova na elektroopremi i električnim instalacijama imenovati odgovorno lice za električnu sigurnost (rukovodioca rada) i po potrebi njegovog zamjenika.
- Osigurati na mjestu rada postojanje tehničke dokumentacije i uputstava za upotrijebljena zaštitna sredstva i električni alat/opremu za izvođenje radova, koju mora čuvati imenovano odgovorno lice za električnu sigurnost, u skladu sa Pravilnikom o zaštiti na radu pri korištenju električne struje.
- Prije početka radova obezbijediti/pribaviti tehničke uslove za izradu projektne ili druge potrebne dokumentacije od OD nadležnog za predmetne radove (energetika), nadležnog za objekat/opremu na kojoj se izvode radovi, te da uskladi pripremljenu dokumentaciju sa predmetnom OD (za energetiku). Prilikom definisanja uslova za izradu potrebne dokumentacije, po potrebi uključiti preduzeća koja obezbjeđuju isporuku električne energije, a eventualno i predstavnike nadležnih državnih organa/ministarstva/lokalne samouprave.
- Zapošljava stručno, kvalifikovano elektrotehničko osoblje sa odgovarajućim certifikatima iz oblasti elektrotehnike, obuka za rad sa elektroenergetskom opremom i instalacijama.
- Zaposleni kod Izvođača, koji izvode radove ili svojim aktivnostima tokom izvođenja radova utiču na rad električnih instalacija u vlasništvu Naručioca, moraju imati stručnu spremu koja odgovara vrsti posla i da su se stručno sposobili.
- Obezbijediti privremene električne instalacije radilišta u skladu sa Pravilnikom o zaštiti na radu pri korištenju električne struje i normativnim dokumentima Naručioca, te dostaviti izještaj ovlaštene kuće kojim se potvrđuje ispravnost elektroinstalacije (IV dio - Postupak i način kontrolu i provjera svojstava, karakteristika i kvaliteta električnih instalacija)
- Nije dozvoljena upotreba energetskih i kontrolnih kablova (električnih provodnika), koji su povezani samo upredenim žicama ili konektorima koji nisu fabrički proizvedeni.
- Osigurati polaganje kablovskih vodova tako da u procesu montaže i upotrebe instalacija bude isključena pojava mehaničkog naprezanja i oštećenja (zabranjeno polaganje kablovskih vodova na tlu bez zaštitnih konstrukcija)
- Osigurati da svi razvodni ormani, koji se postavljaju van operativnih elektro prostorija, budu zaključani uređajima (mehanizmima) koji onemogućavaju pristup dijelovima koji su pod naponom, zaposlenima koji se ne bave elektrotehničkim poslovima, da budu označeni tablicama sa imenima lica odgovornog za električnu sigurnost i oznakom "Oprez, visoki napon" (crni trougao na žutoj pozadini), sa identifikacionim brojem objekta elektroinstalacije i brojem telefona odgovorne službe korisnika.
- Sva prenosiva električna oprema, u skladu sa odredbama Uvodnog radnog sastanka, mora biti označena odgovarajućom bojom u skladu sa obostrano dogovorenom šifrom boja. Znakove/materijal za označavanje električne opreme obezbeđuje Naručilac.
- Osigurati ogragu radilišta, čime se sprječava slučajan kontakt sa neizolovanim dijelovima električne opreme pod naponom (instalacije) i zabrani pristup radilištu neovlaštenim licima.

- Obezbijediti postojanje i ispravno održavanje uređaja za uzemljenje korištenih električnih instalacija u skladu sa zahtjevima propisa Bosne i Hercegovine.
- Zabraniti upotrebu električnih instalacija i električnih prijemnika u slučaju zagrijavanja iznad dozvoljenih vrijednosti, kao što su:
  - Topljenje izolacije kablovskih vodova
  - Postojanje tragova zatamnjena boje na kontaktnim spojevima
  - Prekoračenje graničnih vrijednosti zaštite od preopterećenja
  - Prekoračenje snage potrošača nad instalisanom snagom izvora
- Za svoj rad koristi isključivo tvornički proizvedenu elektro opremu i instalacije. Zabranjena je upotreba električne opreme i instalacija koje imaju oštećenja na kućištu električne opreme, oštećenje izolacije električne opreme, oštećenje izolacije kablovskih instalacija.
- Zabraniti izvođenje radova na električnim instalacijama pod naponom bez prethodno sprovedenih organizacionih i/ili tehničkih mjera koje omogućavaju bezbedno izvođenje radova sa električnim instalacijama ili električnom opremom. Odgovarajuća evidencija se mora uneti u operativni dnevnik/dnevnik radova izvedenih po radnom nalogu ili radnoj dozvoli, za radove u električnim instalacijama ili u blizini vodova pod naponom.
- Zabranjeno je skladištenje materijala, uključujući gorivo i maziva, parkiranje svih vrsta automobila i mašina, utovar i istovar u zaštićenim zonama dalekovoda.
- U zaštićenim prostorima dalekovoda zabranjeno je izvođenje radova bez dozvole preduzeća koje eksplatiše predmetni vod, bez radnog naloga, bez prisustva na mjestu rada odgovornog rukovodioca radova. Izvršilac i nadzor nad radom.
- Da bi se isključili visoki rizici od povrijeđivanja radnika elektroprivrede, kada se prilikom pregleda elektroinstalacija Izvođača otkriju prekršaji prema tačkama navedenim u ovom dijelu HSE Sporazuma, električne instalacije Izvođača moraju biti isključene što je prije moguće u skladu sa šemom isključenja sve dok se utvrđeni prigovori ne otklone.
- Koordinirati transport velikih tereta pri prolasku ispod nadzemnih vodova sa elektroprivredom, kao i izvođenje radova u zaštićenom prostoru dalekovoda.
- Radovi u zaštićenim zonama izvode se samo po nalozima i dozvolama za rad, u skladu sa utvrđenim zahtjevima iz oblasti zaštite i zdravlja na radu.

3.2.7. U OBLASTI BEZBJEDNOSTI SAOBRAĆAJA I UPOTREBE POSEBNIH MEHANIZMA, IZVRŠILAC JE DUŽAN:

- Osigurava kontrolu pridržavanja od strane vozača Pravilnika o bezbjednosti saobraćaja i zahtjeva Naručioca u oblasti bezbjednosti saobraćaja
- Osigurati da svi vozači, ukoliko obavljaju ugovorenu uslugu prevoza zaposlenih ili opasnih materija za G-petrol d.o.o. Sarajevo, poseduju certifikat o završenoj obuci iz EKO i defanzivne vožnje i vožnje u različitim vremenskim uslovima uključujući vožnju u zimskim uslovima
- Ne dozvolite svojim zaposlenima da upravljaju i voze vozilo pod uticajem alkohola, narkotika ili drugih nedozvoljenih supstanci
- Ne dozvoliti rad vozila ili mehanizacije koja nije tehnički ispravna i pregledana i spremna za rad u skladu sa propisima iz oblasti bezbjednosti saobraćaja i zahtjevima Naručioca iz oblasti bezbjednosti saobraćaja.
- Ne dozvolite da se vozilo kreće ako vozač i svi putnici nisu vezani sigurnosnim pojasevima, kao i dok se vozilo kreće
- Prije povjeravanja vozila provjerite osposobljenost vozača, što je potvrđeno važećom vozačkom dozvolom kategorije koja odgovara kategoriji voženog vozila, odgovarajućim vozačkim potrvrdama
- Uverite se da su sva vozila/specijalne mašine u dobrom stanju i da imaju upotreбne dozvole, itd. (u samom vozilu).
- U vozilima koja se koriste za usluge prevoza zaposlenih u G-Petrol d.o.o. Sarajevo ima i koristi sistem za praćenje vožnje
- Građevinska mehanizacija mora biti opremljena uređajem za zvučnu signalizaciju pri kretanju unazad (nazad).
- Vozila moraju imati uređaje koji sprečavaju stvaranje varnica (odvodnik varnica) i statičkog elektriciteta ukoliko se radovi izvode na lokacijama Naručioca na kojima postoji mogućnost požara i eksplozije.
- Koristi ispravnu opremu za vezivanje tereta koja odgovara težini i dimenzijama tereta:
- Nosivost primjenjenog sredstva za vezivanje tereta je potvrđena oznakom i odgovara težini tereta koji se pomiče
- Sredstva za pričvršćivanje tereta nemaju nedostataka/oštećenja koja bi zahtjevala njihovu zamjenu
- Sredstva koja se koriste za vezivanje tereta odgovaraju dimenzijama tereta koji se pomiče
- Vezivanje tereta obavljaju samo radnici koji imaju odgovarajuću stručnu spremu, potvrđenu potvrdom o završenoj obuci za signalistu i utovarivača.
- Vežite terete u skladu sa shemom vezivanja
- Koristiti samo dizalice/dizalice koje imaju dozvolu za upotrebu na osnovu rezultata periodičnog/vanrednog tehničkog pregleda
- Koristiti samo dizalice/dizalice koji imaju ispravne uređaje i sigurnosne instrumente: limitator visine podizanja tereta, limitator kapaciteta*, zaštitu od kontakta sa dalekovodima
- Koristiti samo dizalice/dizalice koje nemaju očigledne vidljive promjene u konstrukciji podiznih i nosećih dijelova, koje nisu bile predviđene od strane proizvođača
- Koristiti samo dizalice/dizalice koji nemaju očigledna vidljiva oštećenja na podiznim i potpornim dijelovima, što bi zahtjevalo zabranu rada.

3.2.8 Obaveze osiguranja kontinuiranog nadzora nad obavljanjem visokorizičnih radnih aktivnosti:

- Izvođač je dužan da svoj dolazak na operativnu lokaciju blagovremeno najavi linijskom rukovodiocu nadležnom za lokaciju kao i licu odgovornom za lokaciju.
- Prije početka radova, rukovodilac radova, na osnovu procjene rizika/analize koju je izradio linijski rukovodilac i utvrđene potrebe za izdavanjem DZR, popunjava prvi dio "Zahtjev za izdavanje DZR" u odgovarajućem DZR, gde jasno definiše sve potrebne elemente: naziv firme ili preduzeća OD izvođača, datum podnošenja prijave, planirano vrijeme početka i završetka radova, kratak opis radova, opremu za rad, tačnu lokaciju izvođenja radova, "DZR broj" i identifikacioni broj relevantne procjene/analize rizika ("JSA broj").
- Rukovodilac radova takođe označava/označava visokorizične aktivnosti za koje podnosi zahtev za izdavanje DZR i svojim potpisom potvrđuje stručnu osposobljenost i zdravstvenu sposobnost izvršilaca poslova za obavljanje predmetne djelatnosti.
- Popunjena i potpisana prva stranica DZR-a, rukovodilac radova dostavlja Izdavaocu DZR. DZR je dostupan u obliku numerisanog bloka ili štampan u 2 primjera.

Kontrola sprovodenja mjera u DZR od strane izvođača

Lica odgovorna za kontrolu DZR-a	Dinamika kontrole	Izvršilac	Uloge i odgovornosti
Rukovodilac radova izvođača	Stalna	Izvođač	U DZR-u je imenovano lice izvođača, koje je odgovorno za izvođenje i bezbedno obavljanje određene radne aktivnosti, odnosno sprovođenje i kontrolu primene mera definisanih JSA/DZR. Rukovodilac radova mora biti stalno prisutan na mjestu gdje se obavlja rizična djelatnost.
Lice za HSE izvođača radova	Potreba i dinamika se definiše u DZR-u u zavisnosti od procjene rizika	Izvođač	HSE lice izvođača radova. Potreba je definisana u DZR-u u zavisnosti od procene rizika. U bloku Prerada obavezno je imenovati osobu Izvođača kao Lice za kontrolu sprovodenja mjera u DZR
Osoba za praćenje* atmosfere * za opasan rad sa gasom	Praćenje se vrši kontinuirano, a dinamika evidentiranja rezultata definisana je u JSA/DZR-u u zavisnosti od procjene rizika (obavezno prije početka rada, poslije pauze, po završetku rada i tokom rada svakih ____ minuta (minimalno svakih 60 minuta))	Izvođač	Izvođač radova kojeg je odredio DZR obučen je za korištenje uređaja za praćenje atmosfere.
Osoba u pripravnosti* za radove u zatvorenom prostoru	Stalna	Izvođač	Lice izvođača radova određena u DZR-u, koja prisustvuje otvaranju zatvorenog prostora i kontinuirano prati proceduru ulaska i rada u zatvorenom prostoru.

- DZR prestaje da važi i mora biti zaključen u slučaju:
  - završetak radova;
  - isteka važenja DZR (jedan radni dan, jedna radna smjena/maksimalno 12 sati);
  - promjene uslova rada koje su postojale u vrijeme izdavanja DZR-a.
- Po završetku radova obaveza je izvođača - rukovodioca radova da pozove izdavaoca DZR/Davaoca konačnog odobrenja i sa njim izvrši svakodnevno zaključivanje DZR..